

ZÁRÓ BESZÁMOLÓ

NKFIH K-128796. sz. kutatási projekt: **A demokrácia-elv normatív tartalma elméleti és gyakorlati szempontból, alkotmányjogi és uniós jogi megközelítésben**

Vezető kutató: Prof. Dr. Chronowski Nóra (ELTE ÁJK 2018-ig, jelenleg TK JTI és NKE RTK)

A kutatócsoport tagjai: Prof. Dr. Kukorelli István (ELTE ÁJK), Dr. Lukonits Ádám (ELTE ÁJK 2021-ig), Dr. Milánkovich András (ELTE ÁJK), Dr. habil. Mohay Ágoston (PTE ÁJK), Dr. Szentgáli-Tóth Boldizsár PhD (ELTE ÁJK, majd TK JTI), Dr. habil. Vincze Attila (Andrássy Egyetem, jelenleg Masaryk University Brno).

Kutatóhely: ELTE ÁJK Alkotmányjogi Tanszék

Az eredetileg háromévesre tervezett kutatás keretében arra vállalkoztunk, hogy az alkotmányjogi értelemben vett demokrácia-elv normatív tartalmát vizsgáljuk uniós jogi és magyar alkotmányjogi szempontok mentén. Közelebbről a választások, a népszavazás, a politikai részvételi jogok, a demokráciaelv alkotmánybírói védelme körébe tartozó kérdések uniós és hazai vizsgálatát tűztük ki célul. A kutatás tartalmát azonban két irányba is kiterjesztettük, egyrészt a Covid-19 világjárvány demokráciára és részvételi jogokra gyakorolt hatásának feltérképezése érdekében, másrészt a mesterséges intelligencia és a demokráciaelv összefüggéseinek vizsgálata céljából. Ezek olyan kortárs és korszerű kihívásai az alkotmányos demokráciának, amelyek a projektet követően is további vizsgálatot igényelnek, és gyakorlatilag hasznosuló kézzelfogható eredményeket ígérnek.

A projekt futamideje alatt a kutatócsoport tagjainak a kutatási kérdésekhez szorosan kapcsolódó két monográfiája, egy projektzáró tanulmánykötete, egy PhD-értekezése, 51 folyóiratcikke – ezek közül több külföldi, Q1 és Q3 besorolású szaklapokban – és 15 könyvfejezete jelent meg. A kutatási részeredményeket konferenciákon folyamatosan megvitattuk, e nyilvános szereplések a közleményjegyzékben követhetők.

I. Az első kutatási év eredményei (2018.09.01-2019.08.31.)

Chronowski Nóra és Vincze Attila társszerzőségben három magyar nyelvű tanulmányt publikált A és B kategóriás, MTA listás folyóiratokban a következő – kutatásunkhoz közvetlenül kapcsolódó - témakörökben: a tagállami népszavazások szerepe az uniós jogban, az MNB kiadományozási jogának delegálása és a demokratikus legitimitáció, a vegyes uniós szerződések alkotmányos legitimitációja.

Chronowski Nóra egy külföldi folyóiratcikket és egy külföldön megjelent könyvrészletet publikált angol nyelven, egyrészt a magyar alkotmányozás és a demokratikus legitimitáció, másrészt a demokratikus jogállamiság válságtüneteinek magyar vonatkozásairól. Lukonits Ádámmal közösen publikáltak egy könyvrészletet az ENSZ GSZKNE szerepéről az alkotmánybírói gyakorlatban.

Vincze Attilának egy külföldi könyvrészlete jelent meg a szabályozó hatóságok az illiberális demokráciában témakörben.

Mohay Ágoston egy angol nyelvű könyvrészlettel járult hozzá az eredményekhez.

Szentgáli-Tóth Boldizsár sikeresen megvédte PhD-értekezését és doktori fokozatot szerzett a kutatóhely doktori iskolájában Kukorelli István és Dezső Márta témavezetése mellett a minősített többségű törvényalkotás tárgykörében. Az értekezés alapján összeállította a munkatervben előirányzott monográfiát *Hogyan tovább, kétharmad? A minősített többségű jogalkotás múltja, jelene és jövője Magyarországon* címmel.

Milánkovich András Szentgáli-Tóth Boldizsárral és Kukorelli Istvánnal közösen vizsgálta a népszavazási jogorvoslatok tapasztalatait a modellváltás után.

Kukorelli István egy önálló könyvet jelentetett meg a népszavazás intézményéről és két könyvrészletet jegyez a parlamentarizmus témakörében.

Összesítve a kutatás tárgykörében 3 „A” kategóriás folyóiratcikket, 2 „B” kategóriás folyóiratcikket, 2 külföldi folyóiratcikket, 3 külföldön megjelent angol nyelvű könyvfejezetet, több magyar nyelvű könyvfejezetet és egy monográfiát jelentettek meg a csoport tagjai.

II. A második kutatási év eredménye (2019.09.01-2020.08.31.)

A kutatócsoport tagjai eredményeiket a második kutatási évben több, nemzetközi és hazai konferencián mutatták be. A második félévben a Covid19 világjárvány miatt a konferenciák egy része megghiúsult, vagy online került megrendezésre. A második kutatási évben külföldi és hazai publikációk tanulmánykötetekben és folyóiratokban is megjelentek. 2019 őszén jelent meg Kukorelli István könyve a népszavazások hazai történetéről, valamint Szentgáli-Tóth Boldizsár tudományos monográfiája a sarkalatos törvényekről.

A második kutatási évben a projekt a kutatási munkatervvel összhangban zajlott. A 2020. évet érintő megvalósítás a következők szerint alakult: (1) Kukorelli István megjelentetett egy kötetet „Kell-e nekünk népszavazás?” címmel, amelyben áttekintette az elmúlt három évtized magyarországi népszavazásait, illetve a referendum tartására irányuló több ezer kezdeményezést. (2) Előkészített továbbá egy anyagot a parlamenti házsabályok hazai történetéről az 1989. és 2020. közötti időszakban, valamint a választások eltöbbségesedéséről. (3) Szintén Kukorelli István 2020. február 6-án kerekasztal beszélgetésen vett részt a választások világnapján, amelyen a hazai demokratikus választások elmúlt három évtizedéről volt szó. (4) Emellett Kukorelli István egy angol nyelvű tanulmányt is közzé tett, továbbá publikált egy kötetet a gazdasági alkotmányosság kérdéseiről, valamint Bibó István láthatatlan alkotmányáról. (5) Chronowski Nóra 2020. januárjában előadóként szerepelt az „Illiberal Democracy: The Rule of Law as Fake” c. nemzetközi workshopon a Central European University szervezésében, amely a demokratikus jogállam és a magyar alkotmánybírói gyakorlat összefüggéseit vizsgálta. (6) Chronowski Nóra és Szentgáli-Tóth Boldizsár előadóként vettek részt 2020. február 27-én a Nemzeti Közszerkeleti Egyetem Információs Társadalom Kutatóintézetének a mesterséges intelligenciák jogi helyzetét körbejáró konferenciáján. Chronowski Nóra a mesterséges intelligenciák, a demokrácia és a tisztességes eljárás viszonyát vizsgálta, míg Szentgáli-Tóth Boldizsár ezen entitások esetleges politikai jogaival foglalkozott. (7) A Nemzetközi Alkotmányjogász Egyesület 2019. decemberi, az európai populista rendszerek alkotmányértelmezési gyakorlatát körbejáró konferenciáján Chronowski Nóra előadóként szerepelt. (8) Chronowski Nóra angol nyelvű könyvfejezeteket jelentetett meg a magyar alkotmányjog 2010. és 2018. közötti fejlődéséről, továbbá az Alaptörvény nemzetiség fogalmáról. (9) Szentgáli-Tóth Boldizsár 2020. február 3-4 között előadóként szerepelt az Edinburghi Egyetem éves posztdoktori konferenciáján, ahol a mesterséges intelligenciák jogalanyiságáról tartott előadást. (10) Szentgáli-Tóth Boldizsár Burján Evelinnel közösen előadóként vett részt a Dublin Legal és Political Review éves

konferenciáján, témájuk a közigazgatási bíráskodás hazai közelmúltbeli reformkísérletei voltak. (11) Szentgáli-Tóth Boldizsár Kálmán Kingával együtt tartott előadást 2020. júliusában a Nemzetközi Alkotmányjogász Egyesület szólásszabadságról szóló konferenciáján, amelyet az eredeti elképzelések szerint Ljubljanában rendeztek volna meg, de végül az online térbe kellett áthelyezni. (12) Milánkovich András az oktatási jogok biztosa által szervezett konferencián adott elő 2019 decemberében a jogászképzés előtt álló aktuális kihívásokról. (12) Szentgáli-Tóth Boldizsár egy a spanyol és olasz alkotmányos rendszer főbb vonásait bemutató kötetben angol nyelvű tanulmányt tett közzé az organikus törvények spanyolországi és franciaországi modelljéről. (13) Szentgáli-Tóth Boldizsár hazai folyóiratokban, az Alkotmánybírósági Szemlében, valamint a Magyar Jogban is tanulmányt jelentetett meg a sarkalatos törvények hazai fejlődéstörténetéről, valamint perspektíváiról. (14) Lukonits Ádám és Mohay Ágoston az Európai Unió Bíróságának gyakorlatára reflektálva elemzéseket jelentettek meg hazai folyóiratokban a testület elmúlt időszakbeli meghatározó jelentőségű ítéleteiről.

III. A harmadik kutatási év eredményei (2020.09.01-2021.08.31.)

A kutatócsoport tagjai eredményeiket a harmadik kutatási évben több, alább részletezett nemzetközi és hazai konferencián mutatták be. A Covid-19 világjárvány miatt a konferenciák egy része meghiúsult, vagy online került megrendezésre.

A harmadik kutatási évben külföldi és hazai publikációk tanulmánykötetekben és folyóiratokban is megjelentek. 2021 őszén jelent meg Kukorelli István könyve Szent István, Széchenyi István és Bibó István gondolatvilágának összefüggéseiről és nézeteik napjainkban is alkotmányos relevanciával bíró elemeiről. A harmadik kutatási évben a projekt nagyobb részt a kutatási munkatervvel összhangban zajlott, a járványhelyzet azonban korlátozta a projekt résztvevőinek együttműködését megnehezítve a személyes kapcsolattartást. Erre figyelemmel, azzal a kérelemmel fordultunk a Nemzeti Kutatásfejlesztési és Innovációs Hivatalhoz, hogy a projekt futamidejét hosszabbítsa meg az egyes államháztartási szabályok veszélyhelyzet ideje alatti eltérő alkalmazásáról szóló 709/2020. (XII. 30.) kormányrendelet 4. §-a értelmében a veszélyhelyzet időtartamával megegyező mértékben. A NKFIH a kérelmet jóvá hagyta és a projekt záró dátumát 2022. május 31.-re módosította, így a projekt záró kötet megjelenését is 2021 tavaszra halasztottuk és egyelőre folytattuk a projekt egyes tartalmi elemeinek kibontását előkészítve ezzel a zárókötet koncepcióját is.

A 2021. évet érintő megvalósítás a következők szerint alakult: (1) Kukorelli István megjelentetett egy kötetet „Három István, három nemzeti ünnep, három példakép” címmel, amelyben áttekintette és több vonatkozásban újra értelmezte Szent István, Széchenyi István és Bibó István alkotmányelméleti koncepcióját továbbá megvizsgálta, hogy ezek mely elemei és milyen formában vetíthetők rá mai korunk viszonyaira is. (2) Kukorelli István előadást tartott a rendszerváltásról a középiskolai történelemtanárok továbbképzésén, míg Chronowski Nóra az Európai Jogi Szaktanácsadói Hálózat képzésén adott elő a Magyar Igazságügyi Akadémia szervezésében az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéleteinek magyarországi jogkövetkezményeiről. (3) Chronowski Nóra, Kálmán Kinga és Szentgáli-Tóth Boldizsár 2021 júliusában előadást tartottak az International Society of Public Law éves konferenciáján a mesterséges intelligencia bírósági alkalmazhatóságának lehetőségeiről és kockázatairól. (4) Chronowski Nóra és Szentgáli-Tóth Boldizsár 2021. május 27-re konferenciát szerveztek a TK Jogtudományi Intézetében „a mesterséges intelligencia jogi kihívásai a demokratikus

társadalomban különböző jogágak szemszögéből” címmel. (5) Chronowski Nóra és Szentgáli-Tóth Boldizsár 2021. január 15-ére megszervezte a Global Summit of Constitutionalism elnevezésű online konferencia 78. számú paneljét, amelynek címe „A mesterséges intelligencia hatása a demokráciára”. (6) Chronowski Nóra a „Tradition, constitution and European integration” című nemzetközi konferencia harmadik paneljének moderátoraként szerepelt 2021. szeptember 23-án és 24-én. (7) 2021 júniusában Chronowski Nóra a Holland Helsinki Bizottság „Systemic backsliding of rule of law” című szakmai tanácskozásán tartott két előadást is az európai alkotmányos párbeszédéről illetve az alkotmányos identitás problematikájáról. (8) A kutatócsoport tagjai a 2019 júniusában a kutatási projekt keretében a XXIX. Nemzetközi Jogfilozófiai Világkongresszuson Luzernben tartott panelelőadásai alapján készült tanulmányaikból különszámot jelentettek meg a Hungarian Journal of Legal Studies hasábjain. (9) Chronowski Nóra, Szentgáli-Tóth Boldizsár és Vincze Attila magyar nyelvű alkotmánybírási határozatelemzést készítettek a 23/2018. (XII. 28.) AB határozatról, illetve angol nyelvű tanulmányban vizsgálták a 22/2016. (XII. 5.) AB határozatot, ezek a tanulmányok magyar- illetve angol nyelvű kötetben jelentek meg 2021 decemberében és 2022 májusában. (10) Vincze Attila Sonnevend Pállal és Jakab Andrással közösen egy Magyarországról szóló tanulmányt jelentetett meg az Oxford University Pressnél egy az alkotmányosság aktuális tendenciáival foglalkozó projekt keretében. (11) Vincze Attila Jakab Andrással és Schweitzer Gáborral német nyelvű tanulmányukban az osztrák alkotmányos hagyományok magyarországi hatásával foglalkoztak. (12) Szentgáli-Tóth Boldizsár Indonézia Alkotmánybíróságának éves online szimpóziumán a vallásszabadság negatív aspektusáról értekezett angol nyelvű előadásában 2021 szeptemberében. (13) 2021. május 27-én Szentgáli-Tóth Boldizsár Mezei Kittivel közösen a Nemzeti Közszerzői Egyetem az „Internetes platformok kora – társadalmi hatások és szabályozási kihívások” című konferenciáján adtak elő a szólásszabadsággal összefüggő főbb kiberkihívásokról, míg május 11-én az Arsboni Legalfest rendezvényén szólaltak fel a modern technológia jogrendszerre gyakorolt hatásaival összefüggésben. (14) Szentgáli-Tóth Boldizsár 2021 márciusának végén az Orlandoi Egyetem, valamint a Pozsonyi Paneuropean Egyetem konferenciáin a pandémia választásokra gyakorolt hatásairól, a Political Studies Association éves seregszemléjén pedig a világjárvány helyi népszavazásokra gyakorolt hatásairól beszélt. (15) Szentgáli-Tóth Boldizsár 2021 októbere és decembere között Heidelbergben a Max Planck Institute of Public International- and Comparative Law vendégkutatójaként kutatta az alkotmányos identitás témakörét, 2021 júniusában pedig egy hónapot töltött az Universität Wienen, ahol a minősített többségű törvényalkotás ausztriai modelljéről gyűjtött szakirodalmat. (16) Szentgáli-Tóth Boldizsár Szalai Flórával közösen publikált az International Journal of Parliamentary Studiesben a parlamenti nyilvánosság európai standardjainak szükségességéről. (17) Szentgáli-Tóth Boldizsár a Glossa Iuridicában tanulmányt tett közzé, amelyben a minősített többségű törvényalkotás koncepciójának vándorlását elemezte a közép-európai régióban. (18) Szentgáli-Tóth Boldizsár részt vett az Európai Jogakadémia három napos online képzésén, amely a mesterséges intelligencia és az emberi jogok összefüggéseit vizsgálta.

IV. A hosszabbítás (2021.09.01-2022.05.31.) alatt folytatott kutatómunka és eredmények

A projekt meghosszabbításának időszaka alatt előkészítettük és megszerkesztettük projektzáró kötetünket, amely a zárójelentéssel egyidejűleg megjelenik az ELTE Eötvös Kiadó honlapján és hamarosan nyomtatásban is. A kötet címe: Demokrácia-dilemmák – Alkotmányjogi elemzések a demokrácia-elv értelmezéséről az Európai Unióban és Magyarországon,

szerkesztői: Chronowski Nóra, Szentgáli-Tóth Boldizsár, Szilágyi Emese. A kötethez a kutatócsoport tagjai mellett az alkotmányjog-tudomány más neves szakértői is hozzájárultak.

A kötet első nagyobb szerkezeti egységében, két tanulmányban Chronowski Nóra és Vincze Attila a demokrácia- és a jogállam-elv hatókörét vizsgálják európai uniós szinten. A demokrácia elve mind az Európai Unió, mind a tagállamok alkotmányjogában központi helyet foglal el, ugyanakkor legalább annyi kihívás éri, és legalább annyira összetett módon, mint a szintén alapvetőnek tekintett jogállam-elvet.

Ezt követően térünk rá második nagyobb témánkra, a választásokra, illetve a népszavazásra, kezdve az utóbbival, mint a demokrácia közvetlen formájával. Kukorelli István, Milánkovich András és Szentgáli-Tóth Boldizsár azzal foglalkoznak, hogyan hatott a népszavazási kérdések hitelesítési gyakorlatára az új jogorvoslati rendszer bevezetése, a Kúria fellebbviteli fórumként való megjelölése és a bírósági döntéssel szembeni alkotmányjogi panasz lehetőségének biztosítása.

A népszavazási kezdeményezéseknek csupán elenyésző része érkezik a kormánytól, ugyanakkor a mindenkori kormánytól származó indítványok majdnem minden esetben sikeresek és népszavazás kiírásához vezetnek. Ennek ellenére kevés figyelmet kaptak az ilyen népszavazásokkal összefüggő kampányok sajátosságai, ezért is fókuszál erre Szilágyi Emese, aki felhívta a figyelmet arra, hogy a kormányzati kampánynak ilyen esetekben is az objektív tájékoztatás és a tényközlés keretei között kellene maradnia.

Áttérve a választásokra, Pap András László és Szentgáli-Tóth Boldizsár a választási anyagi jog hazai fejlődésének egyik sarokkövéről, az 1/2013. (I. 7.) AB határozatról értekeznek. Ebben a határozatban szögezte le a testület az előzetes regisztráció, mint a választáson történő részvétel általános előfeltételének Alaptörvény ellenességét, egyben mutatott rá arra, hogy bizonyos választói csoportokra (Magyarországi lakcímmel nem rendelkező, fogyatékkal élő, illetve nemzetiségi listára szavazó állampolgárok) nézve azonban éppen hogy a választójog gyakorlását megkönnyítő, ahhoz objektíve szükséges előfeltétel lehet.

A második fejezet utolsó tanulmányaként a legújabb kihívásokra térünk rá: Szentgáli-Tóth Boldizsár négy társszerzőjével azt vizsgálták, hogyan hatott a pandémia a környező országokban az országgyűlési- és a helyhatósági választások megtartására. A szerzők végigkísérik a választás teljes folyamatát az időpont kitűzésétől a végleges eredmények megállapításáig és sorra veszik, milyen adaptációs intézkedéseket alkalmaztak a visegrádi-, a délszláv országokban, valamint Romániában.

Kötetünk a harmadik fejezetben a parlamenti jog néhány, a demokratikus közélet szempontjából különösen jelentős részterületének elemzésével folytatódik. Sente Zoltán folyamatában szemléli az országgyűlés szervezetére és működésére vonatkozó szabályozás fejlődését és megállapítja, hogy a parlamentarizmus leépítésének folyamata a rendszerváltás óta folyamatos.

Szentgáli-Tóth Boldizsár minősített többségű törvényalkotásra fókuszáló tanulmányával folytatódik tovább a kötet. Szentgáli-Tóth előbb azt fejt ki, hogyan vezetett a demokráciaelv és a parlamentáris logika torzulásához a kétharmados szavazatarány széles körben történő megkövetelése, valamint melyek lehettek esetleges előnyei. A helyzet teljesen megváltozott 2010-et követően, amikor a kétharmad a kompromisszumok kikényszerítése helyett az egyoldalú törvényalkotás eszközévé vált, így a felmerülő problémák is egészen eltérő jellegűek.

A szólásszabadság körében először Mezei Kitti és Szentgáli-Tóth Boldizsár térnek ki a legújabb kihívásokra: az internetes platformok súlya a közügyek megvitatásában különösen a pandémia időszakában értékelődött fel. A szerzőpáros főként az ezeken a felületeken megnyilvánulókat célzó kibertámadások kockázataira és elrettentő hatásaira hívják fel a figyelmet és körvonalazzák azokat az alapelveket, amelyek nézetük szerint a platformok működésével és használatával összefüggő jogi szabályozás kiindulópontját képezhetik.

A folytatásban Klein Tamás foglalkozik a 16/2020. (VII. 8.) AB határozat érveléseivel, amelyet több ponton sem tart helytállónak. Az említett határozat a médiapiacon 2018-ban lezajlott széleskörű fúzió mögött álló jogi szabályozást értékelt az Alaptörvénnyel összhangban állónak, ám Klein okfejtésében részletes kritikai kommentárt fűz a döntés mögött meghúzódó érvelésekhez.

Kálmán Kinga és Szentgáli-Tóth Boldizsár a szólásszabadság egy érdekes a esetére, a többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok munkavállalóinak véleménynyilvánítási szabadságára hoznak fel egy Vácról származó közelmúltbeli példát. A konkrét ügy taglalásán keresztül világítják meg a kapcsolódó vitás kérdéseket, bizonytalanságokat, és tesznek javaslatokat a jelenleginél kiszámíthatóbb szabályozási környezet és joggyakorlat kialakítására ezekben a kérdésekben.

A szólásszabadság mellett a demokrácia működése szempontjából más részvételi jogok gyakorlásának normatív keretei is lényegesek. Magyarországon a Covid-járvány miatt bevezetett korlátozások különösen érzékenyen érintették az információszabadságot és a gyülekezési jogot: a veszélyhelyzeti jogkorlátozásokat mindkét esetben viták kísérték, és alkotmánybíróági döntés született az ügyekben. Chronowski Nóra ezeket a döntéseket elemzi, mivel fontos indikátorai nem csupán a demokrácia-elvet ért kihívásoknak járvány idején, hanem annak is, hogy az Alkotmánybíróság milyen szempontok mentén ítéli meg a különleges jogrendi jogkorlátozásokat.

A tanulmányok sorát Bán-Forgács Nóra zárja, aki az adatvédelem intézményi garanciái között az adatvédelmi ombudsman helyét keresi a hatalommegosztás keretein belül. Jelenleg ilyen jogintézmény nem létezik hazánkban, az adatvédelem hatósági formában szerveződik, ennek ellenére Bán-Forgács megállapításai egyaránt relevánsak mind az alapvető jogok országgyűlési biztosának jogállását és feladatkörét, mind pedig a személyes adatok védelméért és az információ szabadság biztosításáért felelős szervezetrendszer mindenkori struktúráját illetően.

V. A kutatás során keletkezett maradvány felhasználása

Mivel a Covid-19 pandémia miatt az utazási keretet nem tudtuk a hároméves futamidő alatt felhasználni, ezért a maradványból a kutatócsoport támogatta Szentgáli-Tóth Boldizsár tanulmányútját, az alábbiak szerint.

Szentgáli-Tóth Boldizsár 2022. április 20-május 4 között két hetet töltött az University of Latvián, illetve Lettország Alkotmánybíróságán, ennek során az alkotmányos identitás lettországi értelmezését kutatta. Az alkotmányos identitás eltérő értelmezései nagyban formálják az egyes országok demokrácia felfogásait a Közép- és Kelet-Európai régióban, ezért is foglalkozott az utóbbi hónapokban Boldizsár azzal, hogy feltérképezze az egyes országspecifikus vonásokat ebben a tekintetben. Varsói tanulmányútjáról (2021. október) már megjelenés alatt áll angol nyelvű összehasonlító tanulmánya amelyet egy lengyel folyóirat

közlésre már befogadott, ezt a munkát idén tavasszal Boldizsár Lettországból folytatta az ottani szakirodalom és alkotmánybíróági gyakorlat feltérképezésével.

Ezen túlmenően, a maradvány terhére átcsoportosítással a kutatóhely (ELTE ÁJK Alkotmányjogi Tanszék) könyvtári állományát olyan aktuális művekkel bővítettük, amelyek a jövőbeli demokrácia-kutatásokat hasznosan támogatják.

Budapest, 2022. június 29.

Dr. Chronowski Nóra
vezető kutató